

28.11.2012

Kj/39

§ 418

Sj / Den av ledamoten Päivi Lipponen väckta motionen om den onda cirkeln med differentiering av skolor

HEL 2012-005846 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade i enlighet med stadsstyrelsens förslag anse den av ledamoten Päivi Lipponen väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Hannu Hyttinen, stadssekreterare, telefon: 310 36683
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Bilagor

1 HEL 2012-005846 Lipponen Päivi valtuustoaloite Kvsto 11.4.2012 asia 9

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige beslutar anse den av ledamoten Päivi Lipponen väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredraganden

Ledamoten Päivi Lipponen och 2 andra ledamöter frågar i sin motion vad stadsstyrelsen ämnar göra för att den onda cirkeln med differentiering av skolor inte ska bli ännu värre.

Stadsstyrelsen hänvisar till utlåtanden och framhåller att utbildningsväsendet redan i flera år har satsat på arbete som förebygger utslagning och tillsammans med andra förvaltningar utvecklat åtgärder som bidrar till att få eleverna att känna delaktighet i skolan och samhället.

Utbildningsväsendet har redan i flera år tillämpat ett system med pengar för positiv särbehandling. Denna resurs har tilldelats skolor där det måste satsas mer på stöd för inläring hos eleverna på grund av familjernas socioekonomiska bakgrund. Resursen har använts bl.a. för kompanjonlärare och delade timmar. År 2011 uppgick understödet för positiv särbehandling till ca 1,6 mn euro, och år 2012 är beloppet 2 mn euro högre. Enligt undersökningen Hyvinvoinnin tukiverkko koetuksella (Ala-Outinen 2010, sammandrag på svenska Utmaningar för Helsingfors välfärdssystem), som publicerats av staden, ser

utbildningsverket ut att ha lyckats bra med att genom sitt klara resurssystem stödja de skolor där det finns mer elever i behov av särskilt stöd och elever med invandrarbakgrund. Enligt undersökningen har skillnaderna mellan områdena hållits i schack vad personalen beträffar tack vare att resurserna inriktats på rätt sätt.

Staden har satsat på att förhindra att barn och unga blir utslagna och gjort detta särskilt genom åtgärder som är angivna i välfärdsplanen för barn och unga 2009–2012. Åtgärder som förebygger utslagning föreslås också som projekt anknutna till den nya välfärdsplanen 2013–2016. Övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet prioriteras i de projekt som genomförs 2013–2016.

Utbildningsväsendet har aktivt deltagit i flera projekt där målet varit att skapa tväradministrativa modeller för både tidigt ingripande och korrigerande åtgärder. Projekten Harrasteharava och Kulttuurina kouluihin, som främjar hobby- och kulturverksamhet, är exempel på åtgärder som hänför sig till förebyggande arbete och tidigt ingripande. Projekten om stöd i skolgången till unga som allvarligt hotas av utslagning och om utveckling av den förberedande undervisningen för invandrarungdomar går ut på att förebygga utslagning i dessa grupper. Projektet om välbefinnande genom yrkesövergripande samarbete omfattar pilotförsök med nya förfaranden som gäller bl.a. samarbete i övergångsskedet mellan förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen. Modellen Tsemppari och modellen med handledning i vardagen används i yrkesläroanstalterna för att avhopp ska undvikas.

Att mångsidiga och flexibla inlärningsmiljöer utvecklas i skolorna har stor betydelse när det gäller att stödja alla elever i deras inläring och växande. Helsingforsskolorna har som en del av det nationella projektet för utvecklande av intensifierat och särskilt stöd utvecklat flexibla verksamhetsmodeller för att bättre kunna beakta elever med särskilda behov. I modellen med flexibel grundläggande undervisning söks en ny ingång till arbetslivsorienterad inläring i årskurserna 7–9 inom den grundläggande utbildningen. Projekten för elevdelaktighet går ut på att skolmiljön ska vara trivsamt och trygg och präglas av samhörighet. Satsningarna inom studiehandledningen är inriktade på att samarbetet i övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet ska utvecklas och på att den rätta platsen för fortsatta studier ska hittas för alla elever.

Stadsplaneringen har också betydelse när det gäller att förhindra en utveckling mot differentiering mellan områdena. Grundskolorna påverkas mycket av utvecklingen. Grundskolan är en form av närservice i ett område, och eleverna kommer i regel dit från

28.11.2012

Kj/39

närområdet. Skolorna har i allmänhet ett eget geografiskt upptagningsområde där alla barn som bor i området har rätt att gå i skola. Längden på skolvägen är den avgörande faktorn också i utvidgade upptagningsområden. Enligt undersökningar har familjen stor inverkan på elevens inläring. Heterogena grupper är önskvärda för att vardagen i skolan ska flyta smidigt och eleverna växa och utvecklas bra.

Stadsplaneringskontoret har som strategiskt mål att genom planläggningen förhindra att olika negativa sociala utvecklingsprocesser uppstår. Närmare bestämt möjliggör verket en mångsidig fördelning mellan olika besittningsformer i fråga om bostäder, en varierande storlek på bostäderna och mångsidiga bostadsformer. Tillgängligheten hos områdena regionalt sett kan också bidra till att motverka segregation.

Utöver att den fysiska stadsstrukturen utvecklas på lång sikt är det viktigt att sociala och verksamhetsmässiga strukturer i bostadsområdena backas upp och positiva föreställningar om områdena stärks. För att målen ska nås har staden ett förortsprojekt med stadsplaneringskontoret som ansvarig ledare.

Verksamheten inom förortsprojektet baserar sig på olika samarbetsprojekt. Målen för verksamhetsperioden 2012–2015 är att en ytterstad som bygger nätverk och en trivsamt miljö ska utvecklas och att förutsättningarna för upplevelser, lärande och ett bra stadsliv ska stärkas. I enlighet med mottot för verksamhetsperioden, "Bildning är coolt", stöds förutsättningarna för bildnings- och kulturverksamhet i samarbetet med skolorna. Det betonas särskilt att utslagning ska motverkas och tryggheten i vardagen stärkas.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Hannu Hyttinen, stadssekreterare, telefon: 310 36683
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Bilagor

1 HEL 2012-005846 Lipponen Päivi valtuustoaloite Kvsto 11.4.2012 asia 9

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 12.11.2012 § 1252

HEL 2012-005846 T 00 00 03

28.11.2012

Kj/39

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättäneen katsoa valtuutettu Päivi Lipposen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 23.10.2012 § 367

HEL 2012-005846 T 00 00 03

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkisuunnittelulla ja kaavoituksella säädellään alueiden käyttöä ja rakentamista. Kaavoituksella mm. luodaan edellytyksiä asuntopolitiikalle, jolla vaikutetaan väestöryhmien alueelliseen sijoittumiseen, pyritään tasaamaan alueellisia eroja sekä tätä kautta ehkäisemään koulujen imagon ja arvostuksen heikkenemistä. On havaittu, että perheiden sitoutuminen asuinalueelle liittyy käsityksiin kaupunginosien koulujen laadusta.

Kaupunkisuunnittelun tärkeänä strategisena tavoitteena on erilaisten negatiivisten sosiaalisten kehitysprosessien ehkäiseminen. Kaavoituksessa uudis- ja täydennysrakentamisen laadun ja kerrosalamäärän lisäksi tavoitteena on monipuolisen hallintamuotojakauman, asuntokoon ja asuntorakenteen mahdollistaminen. Toteuttamista ohjaavat AM-ohjelmassa (asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmassa) määritellyt asuntojen hallinta- ja rahoitusmuotojakaumat, jotka mahdollistavat asuntojen kaupunginosa- ja korttelitasoisen sekoittamisen.

Alueilla, joissa asuntojen hallintamuotojakauma sekä palvelurakenne ovat yksipuolisia, kaupunkirakenteen tasapainottaminen on ensiarvoisen tärkeää. Asuntotyyppjä - ja hallintamuotojakaumaa monipuolistava täydennysrakentaminen, jossa asukasmäärää lisätään merkittävästi, tukee etenkin palveluiden edellytyksiä, kaupunginosien tasapainoista kehitystä sekä ehkäisee segregatiota. Rakentamisen

myötä voidaan edistää välillisesti myös koulujen oppilaspohjan monipuolistumista väestömäärän lisääntymisen myötä.

Myös alueiden välisellä seudullisella saavutettavuudella saattaa olla merkitystä segregaaation ehkäisyssä. Alueiden kytkeytyessä kaupunkirakenteellisesti luontevasti toisiinsa todennäköisyys sosioekonomisten ongelmien kasaantumisesta on paljon epätodennäköisempää, kuin eristyksissä tai syrjässä olevilla alueilla. Eri kulkutapojen hyvällä saavutettavuudella etenkin asemanseuduilla ja liikenteen solmukohdissa parannetaan ihmisten liikkumista sekä vahvistetaan palveluiden edellytyksiä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkoituksenmukaista edistää etenkin kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja houkuttelevuutta osana toimivaa kaupunkirakennetta ja joukkoliikenneverkostoa. Myös Helsingin uuden yleiskaavan laadinnassa tullaan kiinnittämään huomiota näihin kysymyksiin.

Näiden lisäksi julkisen kaupunkiympäristön koetun laadun varmistamiseen sekä elinkeinoelämän edellytysten parantamiseen erityisesti liikenteellisissä solmukohdissa tulee kiinnittää huomiota. Tämän tyyppisiä toimenpiteitä on edistetty muun muassa kaupunkisuunnitteluviraston Esikaupunkien renessanssi-hankkeessa sekä Lähiöprojektin vetämässä MetroHelsinki-hankkeessa.

Fyysisen kaupunkirakenteen pitkän tähtäimen kehittämisen lisäksi tärkeää on tukea asuinalueiden sosiaalisia ja toiminnallisia rakenteita sekä myönteisiä mielikuvia alueista. Mitä vahvempi toiminnallinen rakenne kaupunginosissa on, sitä parempi pohja on elämänhallinnalle ja tasapainoiselle, eriytymistä torjuvalle kehitykselle. Näiden tavoitteiden edistämiseksi on perustettu Helsingin kaupungin lähiöprojekti, jonka vetovastuu on kaupunkisuunnitteluvirastossa. Lähiöprojekti on kumppanuutta, alueimagon vahvistumista ja alueellista toimintaa tukeva hallintokuntien yhteistyöprojekti, jonka toiminta-alue kattaa koko esikaupunkivyöhykkeen. Projekti tukee kaupungin strategioiden ja tavoitteiden toteuttamista sekä raportoi toiminnastaan vuosittain kaupunginhallitukselle. Lähiöprojektin toimenpiteiden kohdentamisessa on kiinnitetty erityistä huomiota sosiaalisesti heikkeneviin alueisiin, joissa palveluiden määrä ja toimintojen monipuolisuus ovat heikentyneet ja joissa julkisen ympäristön ja rakennuskannan kunto edellyttävät parantamistoimenpiteitä.

Lähiöprojektin toimintakauden 2012–2015 tavoitteiksi on asetettu verkostoituvan esikaupungin ja viihtyisän ympäristön kehittäminen sekä kokemisen, oppimisen ja hyvän kaupunkielämän edellytysten vahvistaminen. Toimintakauden tunnuksen "Sivistys on siistiä" mukaisesti tuetaan sivistys- ja kulttuuritoiminnan edellytyksiä koulujen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Erityistä painoarvoa asetetaan

28.11.2012

Kj/39

syрjätymisen ennalta ehkäisyyn ja arjen turvallisuuden vahvistamiseen.

Lähiöprojektin toiminta perustuu erilaisiin yhteistyöhankkeisiin. Hyvänä esimerkkinä segregaatiota ehkäisevästä hankkeesta on kulttuurikeskuksen ja opetusviraston kanssa käynnistetty toiminta, joka tuo kulttuuria, musiikkia ja taidetta koululaisten arkipäivään. Kulttuuritoimijoita on ohjattu tekemään sopivaa aineistoa koulujen opetussuunnitelmiin sekä kannustamaan eri aineiden opettajat käyttämään kulttuuritarjontaa. Toimintaa ohjataan kouluille, joilla aiempi kulttuuritoiminta on ollut vähäistä ja jotka ovat vaarassa eriytyä. Muita esimerkkejä Lähiöprojektin tukemista yhteistyöhankkeista ovat:

- Operaatio Pulssi (12–18 vuotiaalle nuorille suunnattua vapaa-ajan toimintaa yhteistyössä alueen koulujen kanssa)
- OMG-hanke (mediakoulutusta- ja toimintaa kouluttamattomille nuorille)
- Tempo-hanke (orkesteritoimintaa kouluissa)
- Lähiöliikunta (liikuntapalveluja syrjäytymisvaarassa oleville 13-17-vuotiaalle nuorille)

Kaikissa näissä hankkeissa keskitytään lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn yhteistyössä opetus, liikunta - ja kulttuuritoimen kanssa.

02.10.2012 Palautettiin

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Tero Santaoja, lähiöprojektin projektipäällikkö, puhelin: 310 37155
tero.santaoja(a)hel.fi

Opetuslautakunta 09.10.2012 § 172

HEL 2012-005846 T 00 00 03

Päätös

Opetuslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Opetustoimessa on useamman vuoden ajan panostettu syrjäytymisen ehkäisyyn ja kehitetty yhdessä muiden hallintokuntien kanssa toimenpiteitä, jotka edistävät oppilaiden kiinnittymistä kouluun ja yhteiskuntaan.

Lasten ja nuorten syrjäytymiskehityksen estämiseen on Helsingissä panostettu erityisesti Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (LASU) vuosille 2009–2012 toimenpiteissä. Suunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 4.11.2009. Työskentely alkoi pääosin vuoden 2010 puolella ja hankkeessa toimijoina ovat sosiaali-, terveys-, opetus-, nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja kirjastotoimi, henkilöstökeskus, tietokeskus, HUS sekä useat yhteistyökumppanit.

Opetustoimi on ollut aktiivisesti mukana useissa eri hankkeissa, joissa tavoitteena on ollut luoda poikkihallinnollisia malleja niin varhaisen puuttumisen kuin korjaavien toimenpiteiden alueella. Harraste- ja kulttuuritoimintaa edistävät hakkeet (Harrasteharava ja Kulttuuria kouluihin) ovat esimerkiksi ennaltaehkäisevästä ja varhaisen puuttumisen toimenpiteistä. Vakavasti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten koulunkäynnin tuki (VAKAVA) sekä maahanmuuttajanuorten valmistavan opetuksen kehittäminen (MANUVA) hankkeissa on paneuduttu kohdennettujen ryhmien syrjäytymisen ehkäisemiseen. Hyvinvointia moniammatillisella yhteistyöllä (HYMYT) -hankkeessa on pilotoitu uudenlaisia toimintatapoja mm. esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheen yhteistyöhön. Ammatillisissa oppilaitoksissa koulutuksen keskeyttämiseen on puututtu Tsemppari- ja arkiohjaus-mallilla.

Vuosien 2013–2016 LASU-hankkeiksi on esitetty edelleen syrjäytymisen ehkäisemiseen liittyviä toimenpiteitä. Painopistettä vuosien 2013–2016 hankkeissa on siirretty perus- ja toisen asteen nivelehen.

Koulujen monipuolisten ja joustavien oppimisympäristöjen kehittämisellä on keskeinen merkitys kaikkien oppilaiden oppimisen ja kasvun tuessa. Osana tehostetun ja erityisen tuen valtakunnallista hanketta Helsingin kouluissa on kehitetty joustavia toimintamalleja, jotta voidaan entistä paremmin ottaa huomioon erilaiset oppijat. Joustavan perusopetuksen mallissa on puolestaan haettu uudenlaista avautua työelämäpainotteisen oppimiseen perusopetuksen vuosiluokilla 7 - 9. Oppilaiden osallisuuden hankkeissa on kiinnitetty huomiota kouluympäristön viihtyvyyteen ja turvallisuuteen sekä yhteisöllisyyteen. Opintojen ohjauksessa on panostettu perus- ja toisen asteen nivelvaiheen yhteistyön kehittämiseen ja oikean jatko-opintopaikan löytymiseen kaikille oppilaille.

Aloitteessa valtuutettu Päivi Lipponen ym. toteavat, että kaupunkisuunnittelulla on merkitystä alueiden erilaistumiskehitykselle. Tällä on keskeinen merkitys myös peruskouluille. Peruskoulu on alueen lähipalvelu, jonne oppilaat tulevat pääsääntöisesti lähialueelta. Kouluilla on yleensä maantieteellisesti määritelty oma oppilaaaksiottoalueensa ja kaikilla alueella asuvilla lapsilla on oikeus päästä alueen kouluun. Myös laajennetuilla oppilaaaksiottoalueilla määräävä tekijä on

28.11.2012

Kj/39

koulumatkan pituus. Tutkimusten mukaan oppilaan perheellä on merkittävä vaikutus oppilaiden oppimiseen. Heterogeeniset ryhmät ovat koulun arjen sujumisen sekä oppilaiden kasvun ja kehityksen kannalta suotavia.

Opetustoimessa on ollut käytössä jo useamman vuoden nk. positiivisen diskriminaation raha. Tätä resurssia ovat saaneet ne koulut, joissa perheiden sosioekonomisen taustan vuoksi oppilaiden oppimisen tukeen tarvitaan enemmän panostusta. Resurssia on käytetty muun muassa samanaikaisopettajien palkkaamiseen ja jakotunteihin. Vuonna 2011 positiivisen diskriminaatio tuen suuruus oli noin 1,6 miljoonaa euroa ja vuoden 2012 summa on 2 miljoonaa euroa vuoden 2011 tasoa korkeampi. Helsingin kaupungin julkaiseman tutkimuksen Hyvinvoinnin tukiverkko koetuksella (Ala-Outinen 2010) mukaan opetusvirasto näyttää onnistuneen hyvin tukemaan selkeällä resursointijärjestelmällään niitä kouluja, joissa on enemmän erityistä tukea tarvitsevia tai maahanmuuttajataustaisia oppilaita. Tutkimuksen mukaan resurssien oikea kohdentaminen on henkilökunnan näkökulmasta pitänyt alueelliset erot kurissa.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Marjo Kyllönen, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86208
marjo.kyllonen(a)hel.fi
Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi
Niclas Rönnholm, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi
Arja Kukkonen, ohjauspalveluiden päällikkö, puhelin: 310 86659
arja.kukkonen(a)hel.fi